

Balíček oběhového hospodářství v Evropě

Podkladový materiál k debatě (9. 2. 2016, Evropský dům)

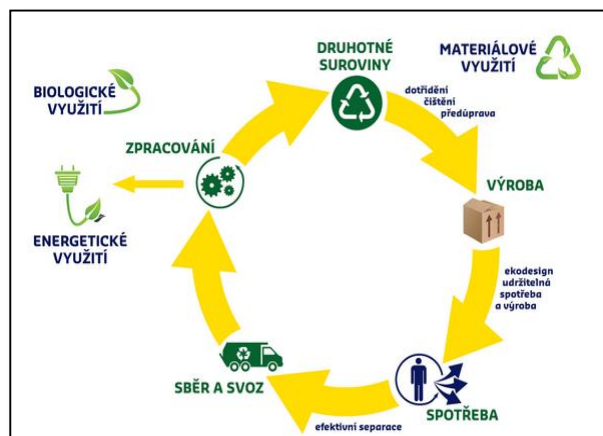
I. Úvod

V současné době již k zajištění udržitelného růstu v Evropské unii nestačí model, na který jsme byli v minulosti zvyklí „vytěžím, vyrobím, zahodím“. Mnohé přírodní zdroje ubývají, a tak je nezbytné najít ekologický a ekonomický udržitelný způsob jejich využití. Tím se dostává do popředí oběhové hospodářství, tzv. *circular economy*, jehož principem je co nejdelší zachování hodnoty produktů a materiálů v ekonomice. Když výrobek dosáhne konce své životnosti, ponechá se jako zdroj, který je poté opakovaně využit k vytváření nových hodnot. Tím dojde k minimalizaci množství odpadu a využívání nových zdrojů. Tímto způsobem lze v Evropě zajistit pracovní místa, prosazovat inovace přinášející konkurenční výhody a dosáhnout uspokojivé úrovně ochrany člověka a životního prostředí. Evropská komise přijala 2. prosince 2015 balíček týkající se oběhového hospodářství, který má napomoci Evropě k přechodu na oběhové hospodářství, jež zlepší její globální konkurenceschopnost, podpoří udržitelný hospodářský růst a vytvoří nová pracovní místa.¹

II. Balíček oběhového hospodářství v Evropě

Balíček opatření pro oběhové hospodářství, který Komise přijala 2. prosince 2015, tvoří revidované návrhy právních předpisů o odpadech a ucelený akční plán, který stanovuje opatření, díky nimž se cyklus oběhového hospodářství uzavře, a to prostřednictvím větší míry recyklace a opětovného využívání. Všechny suroviny, výrobky a odpady budou podle předložených plánů v maximální míře zhodnoceny a využity, čímž se podpoří úspory energie a sníží emise skleníkových plynů. Návrhy zahrnují celý životní cyklus od výroby a spotřeby až po nakládání s odpady a trh s druhotnými surovinami. Komise v balíčku zároveň navrhuje pozměnění několika odpadových směrnic (směrnice o odpadech, směrnice o obalech a obalových odpadech, směrnice o skládkách odpadů, směrnice o vozidlech s ukončenou životností, směrnice o bateriích a akumulátorech a odpadních bateriích a akumulátorech, směrnice o elektrických a elektronických zařízeních).

Oběhové hospodářství je rozděleno do pěti fází životního cyklu výrobku. První fází je výroba, v rámci níž je cílem Komise podpořit opravitelnost, rozšiřitelnost, trvanlivost a recyklovatelnost produktů pomocí požadavků na výrobek v oběhovém hospodářství. Zároveň chce Komise posoudit možnosti a dopady více soudržného politického rámce v oblasti výrobků. V rámci druhé fáze životního cyklu, tj. ve spotřebě, bude Komise usilovat o důkladnější prosazování záruk

Zdroj: Empress

¹ European Commission, Rapid, 2015, dostupné na: http://europa.eu/rapid/press-release_MEMO-15-6204_cs.htm

Balíček oběhového hospodářství v Evropě

■ Podkladový materiál k debatě (9. 2. 2016, Evropský dům)

hmotného zboží a připraví nezávislý testovací program v rámci programu Horizont 2020 pro identifikaci problémů týkajících se možného zastarávání výrobků. Třetí fází životního cyklu výrobků je nakládání s odpady. Zde se navrhovaná opatření týkají mimo jiné snížení dlouhodobé recyklace komunálního odpadu, skládkování a zlepšení systému nakládání s odpady na zemi. V rámci čtvrté a páté fáze, tj. v procesu zpracování a využití druhotných materiálů se Evropské komise chystá navrhnout revidované nařízení o hnojivech, vytvořit opatření k usnadnění opětovaného využívání vody a dále rozvíjet nedávno vytvořený informační systém o surovinách. Akční plán dále obsahuje opatření týkající se prioritních oblastí, jako je otázka plastů, potravinový odpad, surové materiály či biomasy.²

Balíček navrhovaných opatření a plán na vytvoření rámce pro jednoduché a účinné monitorování oběhového hospodářství lze tedy shrnout následovně. Mezi **klíčová opatření**, která by měla být Komisí přijata či provedena nejpozději do roku 2020, patří:

- vytvoření příručky pro nakládání s odpady a účinné využívání zdrojů v průmyslových odvětvích, ve stavebnictví a v demoličním sektoru;
- vytváření norem kvality druhotných surovin, jež zvýší důvěru hospodářských subjektů v jednotný trh;
- opatření pracovního plánu pro ekodesign na období 2015–2017, která budou kromě energetické účinnosti prosazovat i opravitelnost, trvanlivost a recyklovatelnost výrobků a zároveň podpora ekologických veřejných zakázek pomocí aspektů oběhového hospodářství;
- revidované nařízení o hnojivech, jež má za cíl usnadnit uznávání organických hnojiv a hnojiv na bázi odpadů na jednotném trhu a podpořit úlohu bioživin;
- strategie pro plasty v oběhovém hospodářství, která se zabývá otázkami recyklovatelnosti, biologické rozložitelnosti, přítomnosti nebezpečných látek v plastech a globálním cílem udržitelného rozvoje výrazně omezit odpad znečišťující moře;
- řada opatření pro opětovné využívání vody;
- rozvoj analýz a návrh opatření týkající se vztahu mezi chemikáliemi, produkty a předpisy o odpadech a další rozvoj nedávno vytvořeného Informačního systému o surovinách;
- opatření pro omezení potravinového odpadu, prostřednictvím společné metodiky měření potravinového odpadu, lepšího označování dat spotřeby, vyjasnění právních předpisů a nástrojů pro dosažení globálního cíle udržitelného rozvoje snížit plýtvání potravinami do roku 2030 o polovinu.

Jak již bylo zmíněno výše, součástí balíčku je také revidovaný legislativní návrh týkající se odpadu, který stanovuje cíle pro omezování odpadu a dlouhodobý postup pro nakládání s odpady a jejich recyklaci. V konkrétních opatřeních jsou zohledněny rozdílné situace v jednotlivých členských státech tak, aby bylo zajištěno jejich účinné provádění.

² European Commission, Closing the loop – An EU action plan for Circular Economy, COM(2015) 614

Balíček oběhového hospodářství v Evropě

■ Podkladový materiál k debatě (9. 2. 2016, Evropský dům)

Mezi **hlavní cíle v oblasti odpadů** patří:

- Společný unijní cíl recyklovat 65 % komunálního odpadu do roku 2030;
- společný unijní cíl recyklovat 75 % obalových odpadů do roku 2030;
- závazný cíl snížit skládkování na 10 % objemu veškerého odpadu do roku 2030.

Aby bylo možné posoudit snahy o přechod k oběhovému hospodářství a jeho účinnost na Unijní a vnitrostátní úrovni, bude Evropská komise úzce spolupracovat s Evropskou agenturou pro životní prostředí EEA a jednotlivými členskými státy s cílem vytvořit účinný monitorovací rámec pro oběhové hospodářství. Spolu s výsledky účinného využívání zdrojů (*Resource Efficiency Scoreboard*) a výsledky surovin (*Raw Materials Scoreboard*) tak bude moci účinně měřit pokrok na základě spolehlivých dostupných údajů.

Přechod na oběhové hospodářství bude v příštích dvou letech finančně podpořen z evropských strukturálních a investičních fondů, a to částkou 650 milionů eur z programu Horizont 2020 (programu EU pro financování výzkumu a inovací), dále částkou 5,5 miliardy eur ze strukturálních fondů pro nakládání s odpady, jakož i vnitrostátními investicemi členských států do oběhového hospodářství.³

■ III. Situace v České republice

Oběhové hospodářství spočívá v efektivním nakládání se zdroji, především v opětovném využití odpadů. Aby mohlo být oběhové hospodářství v ČR zavedeno, je dle Platformy pro účinné využívání zdrojů a udržitelnou spotřebu a výrobu EMPRESS nezbytné, zvýšit podporu trhů s recyklačními surovinami, zajistit větší míru opětovného využití komunálního odpadu, zvýšit daňové a investiční pobídky podporující opětovné využití odpadů, recyklovat co nejvíce obalových materiálů a podporovat vývoj nových technologií prostřednictvím vzájemné spolupráce průmyslového sektoru s vysokými školami a vědeckými institucemi.⁴

Současnou strategií ČR k oběhovému hospodářství se zabývá Ministerstvo životního prostředí ČR. Od roku 2015 vstoupil v platnost nový **Plán odpadového hospodářství České republiky pro období 2015-2024**⁵, jehož autorem je právě Ministerstvo životního prostředí. Stejně tak začala 1. ledna 2015 platit **Vyhláška o způsobu třídění bioodpadů a kovů**⁶, v rámci níž budou obce povinovány zajistit místa pro oddělené soustředování složek komunálního odpadu, minimálně nebezpečných odpadů, papíru, plastů, skla, kovů a biologicky rozložitelných odpadů. Ministerstvo životního prostředí dále usiluje o přijetí nové

³ European Commission, Rapid, 2015, dostupné na: http://europa.eu/rapid/press-release_IP-15-6203_cs.htm

⁴ EMPRESS, 2016, dostupné na: <http://www.empress.cz/vize-2024/desatero-obehoveho-hospodarstvi/>

⁵ MŽP, *Plán odpadového hospodářství ČR 2015-2024*, 2014, dostupné na: http://www.socr.cz/file/2935/POH_2015_2024_schvalena_verze_22122014.pdf

⁶ EnviWeb, *Vyhláška o způsobu třídění bioodpadů a kovů*, 2014, dostupné na: <http://www.enviweb.cz/clanek/biodpad/101672/vyhlaska-o-zpusobu-trideni-biodpadu-a-kovu-zacne-platit-od-1-ledna-2015>

Balíček oběhového hospodářství v Evropě

■ Podkladový materiál k debatě (9. 2. 2016, Evropský dům)

legislativy – zákona o odpadech a zákona o výrobcích s ukončenou životností. V květnu loňského roku již Vláda schválila **Věcný záměr zákona o výrobcích s ukončenou životností**⁷, který stanovuje práva a povinnosti všech, kteří nakládají s elektrozařízeními, bateriemi, akumulátory, pneumatikami a vozidly od jejich uvedení na trh až po jejich zpracování poté, co se staly odpadem.

Hlavní prioritou MŽP v oblasti oběhového hospodářství je omezit skládkování, zabránit vzniku odpadů, plnit cíle pro recyklaci odpadů a odpadů z obalů, zvýšit postavení energetického využití odpadů, omezit tvorbu potravinového odpadu, snížit spotřebu primárních surovin a podpořit zpracovatelský průmysl v EU.⁸

Národní konvent o EU vydal v roce 2015 konkrétní doporučení pro ČR k tématu oběhového hospodářství.⁹

- Základem pro rozvoj oběhového hospodářství je řádné politické vedení na úrovni vlády, stanovení jasně strategie pro dosažení cílů a naplňování konkrétních aktivit.
- Oběhové hospodářství je potřeba pojímat v širokém kontextu managementu přírodních zdrojů a surovin se zaměřením zejména na celý životní cyklus produktů a účinné využívání zdrojů v rámci hodnotových (dodavatelských) řetězců.
- Finanční podpora z veřejných prostředků na projekty oběhového hospodářství by měla přednostně směřovat na aktivity s dlouhodobými přínosy, zejména na inovační projekty, investice do vědy a výzkumu a vzdělávání.
- V oblasti odpadového hospodářství musí být kladen hlavní důraz na předcházení vzniku odpadu. ČR by také měla zvýšit poplatky za ukládání odpadů na skládky, a tím podpořit technologie na materiálové (příp. energetické) využití odpadu.
- Na evropské úrovni by měla ČR prosazovat harmonizaci a standardizaci definic, procesů, výpočtů, statistiky a monitoringu v oblasti odpadového hospodářství.
- Všechny výše uvedené regulační požadavky musí být stanoveny jednotně na úrovni EU. Členské státy by neměly mít možnost stanovovat požadavky na národní úrovni, aby nebyl narušen systém volného obchodu a společný evropský trh.
- Česká republika by se měla zabývat otázkou změn v daňovém systému, které by vedly k vyšší atraktivitě a výhodnosti aktivit směřujících k zavádění oběhového hospodářství, např. úpravou DPH u odpadových služeb bezprostředně směřujících k využití odpadu z domácností a u výrobků z druhotných surovin. ČR by dále měla uvažovat o snížení daňového zatížení práce při současném zvýšení zdanění využívání přírodních zdrojů a znečišťování (tzv. ekologické daňové

⁷ CAO, *Věcný záměr zákona o výrobcích s ukončenou životností*, 2015, dostupné na: <http://www.caoh.cz/data/article/vyrobky-s-ukoncenou-zivotnosti.pdf>

⁸ MARŠÁK Jan, MŽP, 2015, dostupné na: http://www.ekomonitor.cz/sites/default/files/filepath/prezentace/jan_marsak_0.pdf

⁹ RŮŽIČKA Pavel, DOBEŠ Vladimír z EMPRESS, o.p.s, Shrnutí a doporučení vyplývající z diskuze kulatého stolu Národního konventu o EU – Oběhové hospodářství, 2015

Balíček oběhového hospodářství v Evropě

■ Podkladový materiál k debatě (9. 2. 2016, Evropský dům)

reformě). Důsledně by mělo být minimalizováno zatížení domácností DPH v důsledku využívání tříděného sběru odpadu, a to jak snížením sazby DPH v souvisejících činnostech, tak zabráněním dvojího zdanění, které v této oblasti existuje.

- Podporovat budování infrastruktury pro efektivní využití odpadů a druhotných surovin (přednostně materiálové), s možným zapojením veřejných zdrojů.

Evropský parlament
Informační kancelář
v České republice

Zastoupení v České republice

Tento dokument byl připraven v rámci projektu zastoupení Evropské Komise v ČR a informační kanceláře Evropského parlamentu v ČR s cílem komunikovat aktuální evropská témata vůči široké skupině odborné i laické veřejnosti realizovaného Hospodářskou komorou ČR ve spolupráci s CEBRE – Českou podnikatelskou reprezentací při EU.